

Razširitev medicine skozi antropozofsko duhovno znanost

Zanimanje za celostno medicino, komplementarno, integrativno medicino iz strani pacientov, farmacevtov, zdravnikov, kot tudi predstavnikov javnosti vse bolj narašča. Rastoča želja po upoštevanju vseh dimenzij človeškega bitja stoji ozkemu mehanističnemu svetovnemu nazoru naravoslovne medicine sprva ostro nasproti. Komplementarne medicinske metode se trudijo ponovno najti izgubljeni pristop do celote in ga uporabiti v terapiji.

Antropozofska medicina (AM) zavzema s tega vidika znotraj teh metod poseben položaj, saj temelji na vseobsegajočem spoznavnem principu moderne duhovne znanosti, ki je usmerjen v raziskovanje nadčutnega sveta, brez da bi se odpovedal metodičnim podlagam naravoslovja.

AM je od doktorja filozofije Rudolfa Steinerja (1861-1925; rojen v Avstro-Ogrski, na današnjem Hrvaškem) in njegovih zdravniških sodelavcev, predvsem nizozemske zdravnice Ite Wegman, dr.med. (1876-1943), osnovana razširitev naravoslovne medicine skozi rezultate antropozofske duhovne znanosti.

AM obstaja od leta 1920, ko se je v Dornachu, Švici odvil prvi antropozofski tečaj za zdravnike (1) in vodil do plodovitega razvoja, ki je do danes pustil svoj pečat v številnih zdravniških ordinacijah, kot tudi klinikah in raziskovalnih ustanovah po celem svetu (2,3,4).

AM stoji, kar se tiče njenega razvoja in dokumentacije, še na začetku in njeni predstavniki se zavedajo, da se v tem pogledu mora opraviti še obsežno in temeljito delo.

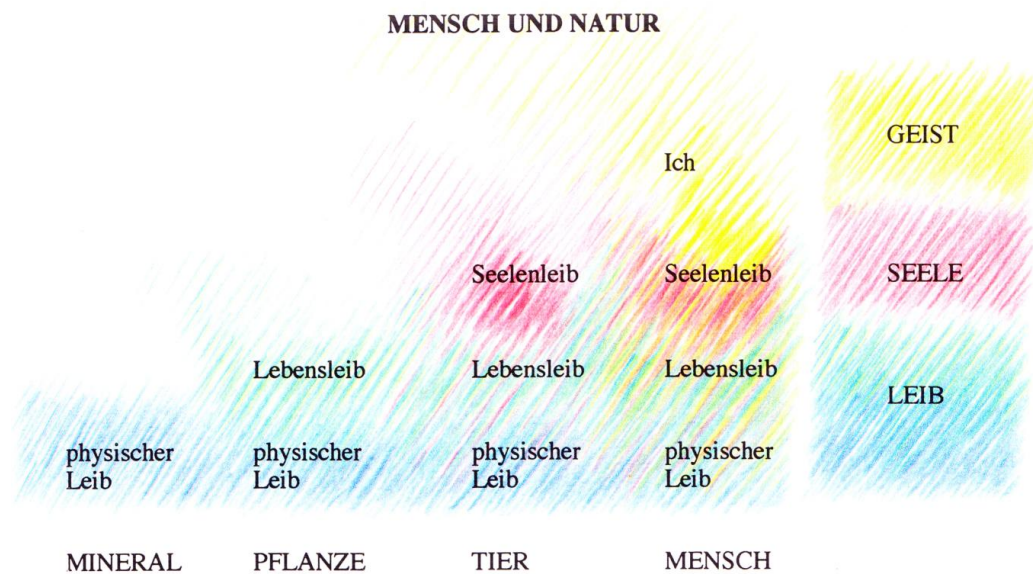
Pred antropozofsko medicino se vedno znova postavlja sum, da stoji v nasprotju z medicinsko znanostjo, vendar po njenih načelih sodeč temu ni tako. Njen odnos do znanstvenega mišljenja je označen v naslednjih stavkih dr. Steinerja: *»Ne gre za opozicijo proti priznanim znanstvenim metodam danes delujoče medicine. Ta je v njenih načelih popolnoma priznana iz strani antropozofske medicine. Smo mnenja, da naj bi le-to od nas dano v zdravniški umetnosti uporabljal le tisti, ki je lahko v smislu teh načel polnoveljaven zdravnik. Samo da k temu, kar lahko z danes priznanimi znanstvenimi metodami vemo o človeku, dodajamo nadaljnja spoznanja, ki jih najdemo skozi druge metode in nas zato silijo, iz tega razširjenega svetovnega in človeškega znanja delati tudi za razširjeno zdravniško umetnost (5).«*

Kako zdaj razumeti to razširitev? Na čem temelji? Z antropozofijo opisuje dr. Rudolf Steiner spoznavno metodo, ki vodi do zavedanja, da človek ni le prebivalec zemeljskega sveta, ampak tudi duhovnega: *»Pod antropozofijo razumem znanstveno raziskovanje duhovnega sveta, ki*

uvidi enostranskosti golega naravoslovja, kot tudi običajne mistike in ki, preden naredi poskus prodreti v nadčutni svet, najprej znotraj običajne zavesti in običajne znanosti v svoji spoznavajoči duši razvije še nedelujoče sile, ki tovrstno prodiranje omogočajo (6).«

V vsakem človeku dremajo duhovne sile, ki se lahko skozi ustrezne vaje prebudijo in tudi nadaljnje razvijejo. Moderna antropozofska pot šolanja se zavestno odpoveduje telesnih in dihalnih vaj ter drugih asketskih načinov preteklosti. Različne tehnike meditacije, koncentracije in zavestno notranje vodstvo življenja so podrobno opisane in utemeljene v delih dr. Rudolfa Steinerja (*Kako doseči spoznanja višjih svetov, Okultna znanost v obrisu, Teozofija*) (7,8,9).

Če želimo skupaj raziskati človeka in naravo, potem nam je pojem »štiridelnosti« v veliko pomoč.

Die vier Wesensglieder

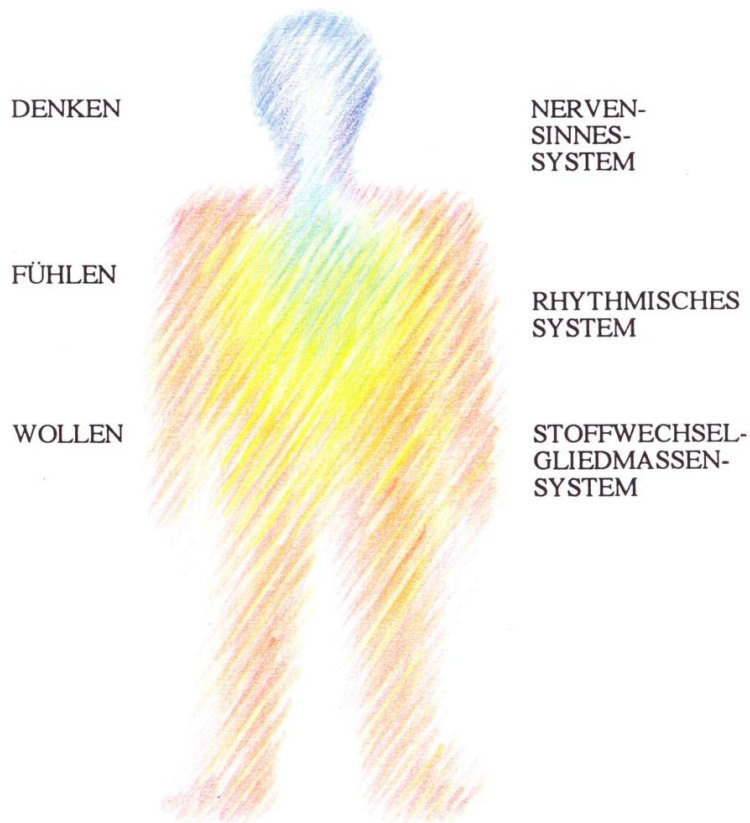
Slika 1: **ČLOVEK IN NARAVA** (princip štiridelnosti glede na telo, dušo in duha): MINERAL poseduje fizično telo. RASTLINA fizično in življenjsko telo. ŽIVAL fizično, življenjsko in duševno telo. ČLOVEK fizično, življenjsko, duševno in duhovno telo. Skica H. Siber-ja (10).

K velikim ugankam življenja spada tudi vprašanje o izvoru človeka, njegovi usodi na Zemlji in njegovem posmrtnem obstoju. Iz duhovne znanosti se odprejo globoki vpogledi v ta področja in na ta način se lahko osvojijo nova spoznanja o zakonitostih telesa, duše in duha. Podoba telesa se določa skozi zakone dedovanja (genetika in epigenetika). Življenje duše, katera izpolni vlogo posredovalca med telesom in duhom v življenju med rojstvom in smrtjo,

prihaja do izraza v usodi, ki si jo človek sam ustvari. Duh je podvržen zakonu ponovne utelesitve v ponavljajočih se zemeljskih življenjih.

Za lažjo predstavo, katere možnosti obstajajo na razpolago za opazovanje živega, zavestnega in samozavestnega človeka, Vas želim seznaniti s principom funkcionalne tridelnosti človeka:

DER DREIGLIEDRIGE MENSCH

Slika 2: **TRIDELNI ČLOVEK**: MIŠLJENJE- ŽIVČNO-ČUTILNI SISTEM; ČUTENJE- RITMIČNI SISTEM; HOTENJE- PREBAVNI SISTEM Z OKONČINAMI. Skica H. Siber-ja (10).

Če želimo napredovati do nauka o bolezni, moramo bolezenske procese in procese ozdravljenja pogledati v tem funkcionalno razčlenjenem, tridelnem človeku.

Slika 3: **PROCESI IN BOLEZENSKE NAGNJENOSTI V TRODELNEM ČLOVEKU:** ŽIVČNO-ČUTILNI SISTEM- mir, hlad, razgradnja, smrt- procesi otrditve in skleroze; RITMIČNI SISTEM- izravnavna, harmonija- zdravje; PREBAVNI SISTEM Z OKONČINAMI- gibanje, toplota, gradnja, življenje- procesi razkrajanja in vnetni procesi. Skica H. Siber-ja (10).

Diagnostične možnosti, ki jih imamo tako na razpolago, so:

- a) klasična naravoslovna diagnoza
- b) značilnosti »štirih teles« (glej sliko 1) v zdravju in bolezni
- c) iskanje individualne, enkratne konstitucije človeka, ki je prežeta z duševnim in duhovnim človeškim delom.

Premagati moramo sedanje mehanistično pojmovanje zdravja in bolezni, če želi medicina ponovno postati »umetnost zdravljenja« (»Heil-kunst«).

Bolezen ni samo dedna napaka, okvara stroja ali odpoved organa, ampak naravni proces, ki se v tridelnem organizmu odvija na napačnem mestu in se preko izvorne zdravilne moči ritma iz osrednjega dela človeka navzven ne more izravnati.

Bolezenska nagnjenost živčno-čutilnega sistema prihaja do izraza v otrditvi, sklerozi in kristalizaciji. Aktivnost razgrajevanja budne zavesti ohromi življenjske procese do te mere, da se sposobnosti celične delitve in regeneracije v področju živčevja in čutil do zelo velike mere

izgubita. Človek bi lahko rekel, da tukaj vladajo zimski življenjski pogoji: hlad, mir in procesi smrti so kvalitete, na podlagi katerih se lahko razvije zaznavanje s čutili in jasna zavest.

Tudi prebavni sistem skriva v sebi nagnjenost k obolenju: Proces razkrajanja in vnetni procesi so procesi prekomernega življenja izgradnje, ki s tvorbo toplote posega v presnovni sistem, ki je v stanju nenehnega gibanja. Mišičevje in prebavni organi potrebujejo toploto, da lahko delujejo in prav tako ustvarjajo toploto s svojim delovanjem. To bi lahko poimenovali tudi kot poletne razmere v človeku.

Kot smo že videli, ima človek funkcionalno tesne odnose z naravnimi kraljestvi (minerali, rastline, živali). Iz teh se pridobivajo zdravila, ki vpeljejo regulacijsko terapijo in tako delujejo salutogenetsko. Kjer je potrebno nadomestilo, se le-to seveda dovaja.

Zdravila iz naravnih kraljestev se morajo dovajati preko človeku ustreznega farmacevtskega procesa, da bi v človeku sploh lahko na pravilen način delovala. V te namene obstajajo na eni strani različni toplotni procesi, proces homeopatskega potenciranja (princip, ki temelji na ritmu), tvorba kovinskih zrcal in »vegetabilizacija kovin preko rastlin«. Razlago k tovrstnim farmacevtskim procesom vam lahko poda gospodična Forštnerič.

Zelo pomembno je na primer, katere rastlinske dele uporabimo. Tako pridejo korenine v poštev predvsem za procese živčno-čutilnega sistem, listi za ritmični sistem in cvetovi predvsem za presnovni sistem.

Nemedicinske terapevtske oblike, kot so ritmična masaža po Wegman-Hauschka, zdravilna evritmija, iz ene oblike umetnosti nastala gibalna terapija, ki z oblikovnimi zakonitostmi govora in glasbe ponazarja izraze človeške duše, plastično-terapevtsko oblikovanje, terapevtsko slikanje, glasbena terapija, oblikovanje govora in biografsko proučevanje bistveno dopolnjujejo spekter terapij z zdravili (2,3,4).

V tako imenovanih terapevtskih centrih se zraven zdravstvenih zavodov (kot so v Nemčiji, Švici in na Švedskem) poskuša to novo antropozofsko medicino napraviti dostopno pacientom. Antropozofska medicina je dostopna širom sveta (11). Poglavitni proizvajalci antropozofskih zdravil so Wala (12), Weleda (13), proizvajalci zdravil z belo omele pa še dodatno Abnoba (14) in Helixor (15).

Razvoj bele omele do zdravila za rakasta obolenja obstaja po zaslugi dr. Steinerja. Ustrezna predelava bele omele iz različnih gostiteljskih dreves omogoča specifikacije različnih vrst. V beli omeli odkriti viskotoksini in viskum-lektini omogočajo po eni strani citotoksično, po drugi strani pa imunomodulatorno delovanje. Prav v zadnjem letu je bila objavljena dvotirna

študija univerze Beograd v Srbiji, kjer so pacienti z metastaznim karcinomom trebušne slinavke v eni skupini prejeli gemcitabin, v drugi pa dodatno dobivali še Iscador® (eden izmed antropozofskih preparatov bele omele). Študija se je morala predčasno prekiniti iz etičnih razlogov, saj so pacienti, ki so prejeli zdravilo bele omele dosegali veliko boljšo vitalnost in predvsem veliko daljši čas preživetja (16). Tovrstnih študij za antropozofska zdravila je na voljo že veliko.

AM zagotovo ni alternativna metoda, saj gradi na spoznanjih moderne medicine, ki pa z upoštevanjem z očmi nevidnih delov človeškega bitja (življenje, duša in duh) omogoča razširitev terapevtske ponudbe za paciente.

To, v antropozofski medicini učeno znanje o človeku, se kot moderna razvojna pot dokazuje tudi v pedagogiki (Waldorfske šole), biodinamičnem kmetijstvu (Demeter®), zdravilni pedagogiki (Caphill centri), arhitekturni in gledališčni umetnosti in religiji (krščanska skupnost).

Potrebne vaje za nadaljevanje spoznanj so bile od dr. Steinerja v antropozofski poti šolanja, meditativni poti, narejene kot dostopne za vse ljudi.

Na Svobodni visoki šoli za duhovno znanost (Freie Hochschule für Geisteswissenschaft) na Goetheanum-u v Dornachu pri Baslu (Švica) antropozofsko medicino zastopa Medicinska sekcija.

Izobraževanja iz AM obstajajo v številnih državah; v Avstriji, na Madžarskem, v Nemčiji, Švici, Veliki Britaniji in kot IPMT (International Postgraduate Medical Training (17)) na Češkem, v Srbiji, Ukrajini, Indiji, Južni Afriki, Argentini, Peruju, na Kubi, Tajskem, Filipinih, Tajvanu, Japonskem, Kitajskem, v ZDA, Rusiji in Malaziji.

LITERATURA:

- 1) Steiner R: *Geisteswissenschaft und Medizin*, GA 312 (1999), [ISBN 3-7274-3120-2](#) [1].
- 2) Girke M: *Innere Medizin. Grundlagen und therapeutische Konzepte der Anthroposophischen Medizin*. Salumed-Verlag, 2. Auflage. Berlin, 2012.
- 3) Soldner/Stellmann: *Individuelle Pädiatrie. Leibliche, seelische und geistige Aspekte in Diagnostik und Beratung. Anthroposophisch-homöopathische Therapie*. Wissenschaftliche Verlagsanstalt Stuttgart, 4. Auflage. Nemčija, 2011.
- 4) Lüder J: *Dermatologie. Grundlagen und therapeutische Konzepte der anthroposophischen Medizin*. Salumed-Verlag, 1. Auflage. Berlin, 2012.
- 5) Steiner R/Wegman I: *Grundlegendes für eine Erweiterung der Heilkunst nach geisteswissenschaftlichen Erkenntnissen*, GA 27 (1991), [ISBN 3-7274-0270-9](#); Tb 701, [ISBN 978-3-7274-7010-3](#) [1]
- 6) Steiner R: *Philosophie und Anthroposophie*, GA 35 (1984), [ISBN 3-7274-0350-0](#) [1]
- 7) Steiner R: *Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?*, GA 10 (1993), [ISBN 3-7274-0100-1](#); Tb 600, [ISBN 978-3-7274-6001-2](#) [1]
- 8) Steiner R: *Theosophie. Einführung in übersinnliche Welterkenntnis und Menschenbestimmung*, GA 9 (2003), [ISBN 3-7274-0090-0](#); Tb 615, [ISBN 978-3-7274-6151-4](#) [1]
- 9) Steiner R: *Die Geheimwissenschaft im Umriß*, GA 13 (1989), [ISBN 3-7274-0130-3](#); Tb 601, [ISBN 978-3-7274-6011-1](#) [1]
- 10) Siber H: *Patientenratgeber. Anthroposophische Medizin*. Facultas, Dunaj, 1995.
- 11) Uradna spletna stran: www.ivaa.info
- 12) Uradna spletna stran: www.wala.de
- 13) Uradne spletne strani: www.weleda.ch, www.weleda.de, www.weleda.at
- 14) Uradna spletna stran: www.abnoba.de
- 15) Uradna spletna stran: www.helixor.de
- 16) Tröger W, Galun D, Reif M, Schumann A, Stankovic N, Milicevic M: *Viscum album L. extract therapy in patients with locally advanced or metastatic pancreatic cancer: A randomised clinical trial on overall survival*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ejca.2013.06.043>. Eur J Cancer, 2013.
- 17) Vrhovna medicinska sekcija v Švici: <http://www.medsektion-goetheanum.org/en/training/medicine/ipmt-en/>